

De Republiek in een tijd van vorsten

In februari 1477, kort na de dood van hertog Karel de Stoute, sloten de Staten-Generaal van het Bourgondische Rijk een overeenkomst met zijn dochter Maria van Bourgondië. In dit Groot Privilege werd onder meer vastgelegd:

- 1 De Staten-Generaal behielden het recht vrij te vergaderen.
- 2 Er zouden geen oorlogen meer zonder akkoord van de Staten-Generaal worden verklaard.
- 3 De privileges en gewoonten van de gewesten zouden worden gerespecteerd.
- 4 Er zou meer vrijhandel komen.
- 5 Als de hertog of zijn ambtenaren iets zouden ondernemen in strijd met dit Groot Privilege, zouden zijn onderdanen hem geen enkele dienst meer verschuldigd zijn.

- 2p 1 Geef aan dat het Groot Privilege:
- een breuk leek te vormen met het beleid tot dan toe van de Bourgondische vorsten en
  - voor deelnemers aan de Opstand een legitimering van hun optreden kon gaan worden.

Gebruik bron 1.

Uit deze tabel kun je een conclusie trekken over de economie van de Nederlanden in het begin van de zestiende eeuw.

- 2p 2 Noem die conclusie en geef aan wat hierin een eeuw later veranderd is.

Gebruik bron 2.

Een bewering:

Uit deze bron blijkt dat Filips II bij de uitvoering van zijn politiek rekening houdt met de belangen van de gewesten.

- 4p 3 Ontleen aan de bron twee argumenten die deze bewering ondersteunen en verklaar bij elk argument de opstelling van Filips II.

Gebruik bron 3.

In de ogen van Filips II is het Plakkaat van Verlatinghe een propagandastuk.

- 3p 4 Leg dit uit door:
- aan te geven wat de bedoeling van de opstellers van dit plakkaat is geweest en
  - de eenzijdigheid van de tekst met twee voorbeelden aan te tonen.

Gebruik bron 2 en 3.

Twee beweringen:

- 1 Het Plakkaat van Verlatinghe (bron 3) is wel eens getypeerd als: "een revolutionair staatsstuk, vervat in middeleeuwse argumenten."
- 2 Deze typering geldt ook voor het plakkaat over de Tiende Penning (bron 2).

- 4p 5 Licht beide beweringen toe.

Hieronder staan zes gebeurtenissen rondom Engelse koningshuwelijken:

- 1 Nadat de hertog van Anjou benoemd is tot landsheer van de Nederlanden, vaart hij naar Engeland om Elizabeth I zijn hand aan te bieden. Elizabeth weigert.
  - 2 Mary Tudor, koningin van Engeland, trouwt met Filips II, een jaar voordat Filips heer der Nederlanden wordt.
  - 3 Nu de vrede tussen Engeland en de Republiek na het Rampjaar weer is getekend, wordt het huwelijk tussen de Engelse prinses Mary II Stuart met stadhouder Willem III, prins van Oranje, voltrokken.
  - 4 Tijdens de oorlog met de Republiek trouwt Jacobus, de broer van Karel II, op aandringen van zijn bondgenoot Lodewijk XIV, met Maria d'Este, dochter van de Italiaanse hertog van Modena.
  - 5 Hendrik VIII trouwt zonder goedkeuring van de paus met Anna Boleyn, waarop hij zich afscheidt van de rooms-katholieke kerk.
  - 6 Elizabeth I wordt door Filips II, koning van Spanje en heer der Nederlanden, ten huwelijk gevraagd. Elizabeth weigert.
- 2p **6** Zet deze gebeurtenissen in juiste chronologische volgorde, van vroeger naar later. Noteer alleen de nummers.

De Armada waarmee Filips II Engeland aanviel, werd medegefinancierd door paus Sixtus V.

- 1p **7** Noem het motief dat de paus hiervoor had.

Een bewering:

De inhoud van het Edict van Nantes gaat over religie, maar Hendrik IV had er ook een politiek doel mee.

- 2p **8** Licht beide onderdelen van deze bewering toe.

Een gebeurtenis:

Op 4 augustus 1617 namen de Staten van Holland, op voorstel van landsadvocaat Johan van Oldenbarnevelt, de Scherpe Resolutie aan. Hierin maakten zij het voor de steden in dit gewest mogelijk om zelfstandig huurtroepen, waardgelders, in dienst te nemen. Die moesten onlusten, die het gevolg waren van godsdiensttwisten, de kop indrukken. De soldaten zouden alleen nog maar mogen gehoorzamen aan de Hollandse gewestelijke en stedelijke autoriteiten, "ook niettegenstaande andere bevelen".

Bij deze gebeurtenis passen twee beweringen:

- 1 Uit het aannemen van de Scherpe Resolutie blijkt dat het particularisme in de Republiek nog stevig verankerd was.
  - 2 De Scherpe Resolutie was voor stadhouder Maurits onaanvaardbaar.
- 2p **9** Ondersteun beide beweringen.

Gebruik bron 4.

Deze prent is gemaakt tijdens de Synode van Dordrecht (1618-1619).

- 4p **10** Licht deze prent toe door:
- (zonder bron) aan te geven wat op de Synode van Dordrecht beslist werd over het conflict tussen Arminius en Gomarus en
  - aan te geven welke verwachting de maker van de prent heeft over de uitkomst van deze synode en
  - uit te leggen voor welk standpunt de maker van de prent in het conflict tussen Arminius en Gomarus hier kiest.

Gebruik bron 4.

Het religieuze conflict tussen Arminianen en Gomaristen raakt verbonden met een politiek conflict over de buitenlandse koers van de Republiek.

- 3p **11** Leg dit uit door aan te geven:
- (zonder bron) wat dit politieke conflict inhield en
  - dat de maker van de prent de verbintenis tussen het religieuze en politieke aspect van het conflict laat zien en
  - (zonder bron) welk gevolg de uitkomst van het politieke conflict had voor de relatie met Spanje.

Enkele dagen na de dood van stadhouder Willem II in 1650 werd diens zoontje geboren. De moeder, Mary Stuart, wenste het kindje naar haar vader Karel te noemen. Grootmoeder Amalia van Solms, de weduwe van stadhouder Frederik Hendrik, wist dit echter te voorkomen. In overeenstemming met haar wil kreeg het jongetje de naam Willem.

Achter de bemoeienis van Amalia met de naam van haar kleinzoon ging een duidelijk idee schuil over de toekomstige politieke rol van het pasgeboren prinsje.

- 2p **12** Leg dit uit door aan te geven welke politieke stellingname de keuze voor elk van beide namen inhield.

Op uitnodiging van de Engelse oppositie viel Willem III in 1688 Engeland binnen en verjoeg Jacobus II. Hij rechtvaardigde zijn inval met politieke en religieuze motieven.

- 3p **13** Noem:
- een religieus motief dat Willem III kon aanvoeren voor zijn besluit en
  - een politiek motief voor Willem III en
  - een mogelijke reden voor Willem III om in de Republiek de nadruk te leggen op de religieuze motivering van zijn oversteek naar Engeland.

Gebruik bron 5.

Castel Rodrigo doet in dit fragment een uitspraak over de Franse plannen met de Republiek.

- 3p **14** Licht dit toe door aan te geven:
- welke doelstelling Frankrijk heeft ten aanzien van de Nederlanden en
  - waardoor het Drievoudig Verbond uit 1668 Frankrijk belemmert in deze doelstelling en
  - welk belang Castel Rodrigo heeft om de Nederlandse gezanten op de hoogte te stellen van dit Franse plan.

Dekolonisatie en Koude Oorlog in Vietnam

Ho Chi Minh koos ervoor de Indochinese Communistische partij in 1941 op te heffen en op te laten gaan in de Vietminh.

- 2p **15** Leg uit welk politiek doel hij met deze keuze wilde bereiken.

De volgende gebeurtenissen staan in willekeurige volgorde:

- 1 De Akkoorden van Genève worden getekend.
- 2 Ho Chi Minh roept de onafhankelijkheid van Vietnam uit.
- 3 Japan capituleert.
- 4 De Vietminh trekt zich terug uit de veroverde gebieden in Zuid-Vietnam.
- 5 Het Nationaal Bevrijdings Front (NLF) voor Zuid-Vietnam wordt opgericht.
- 6 De slag om Dien Bien Phoe begint.

- 2p **16** Zet deze zes gebeurtenissen in de juiste volgorde, van vroeger naar later. Noteer alleen de nummers.

Gebruik bron 6.

Deze prent is gemaakt om een bijdrage te leveren aan de communistische strijd tegen het Westers imperialisme.

- 3p **17** Leg dit uit door:
- (zonder bron) aan te geven wat het communistische vijandbeeld van het Westers imperialisme inhoudt en
  - (met bron) duidelijk te maken dat de prent bijdraagt aan de strijd tegen het Westers imperialisme.

Gebruik bron 7.

Dit advies heeft de basis gelegd voor het Vietnambeleid van de Verenigde Staten.

- 4p **18** Noem twee militaire maatregelen van president Johnson en leg bij elke maatregel telkens uit welk verband er bestaat tussen die maatregel en dit advies.

Gebruik bron 8.

President Kennedy en president Diem hebben elk een politiek belang bij hun eenzijdige voorstelling van de versterkte dorpen.

- 4p **19** Leg dit uit door per fragment aan te geven:
- dat het beeld van de versterkte dorpen eenzijdig is en
  - welk politiek belang de schrijver heeft bij deze eenzijdige voorstelling.

Gebruik bron 9.

In deze prent geeft Abu Abraham een mening weer over de strategie van president Johnson in Vietnam.

- 3p **20** Licht dit toe door:
- aan te geven op welke strategie van president Johnson de tekenaar hier kritiek heeft en
  - uit te leggen welke mening over deze strategie de tekenaar in de prent weergeeft.

Eindexamen vwo geschiedenis 2012 - I

havovwo.nl

Gebruik bron 9.

Een interpretatie:

De mening die Abu Abraham hier geeft over de strategie van Johnson in Vietnam is beïnvloed door de Korea-oorlog.

2p **21** Ondersteun deze interpretatie.

Gebruik bron 10.

Dit antwoord van de Amerikaanse soldaat is bruikbaar voor de Noord-Vietnamese propaganda.

2p **22** Leg uit welke politieke boodschap de Noord-Vietnamese propaganda hiermee kan overbrengen.

Gebruik bron 11.

Stel: je schrijft een werkstuk over de geschiedenis van de Vietcong en je komt deze bron tegen. Je maakt een afweging van de betrouwbaarheid van de bron.

2p **23** Geef een argument **voor** de betrouwbaarheid van de bron voor dit onderzoek en een argument **tegen** de betrouwbaarheid van de bron voor dit onderzoek.

Gebruik bron 11.

1p **24** Geef aan waarom deze bron past bij een beschrijving van de guerrillatactiek.

Gebruik bron 12.

Een historicus concludeert op grond van deze bron dat er een verband bestaat tussen het verloop van de vredesonderhandelingen in Parijs en het verschil in politiek systeem tussen de Verenigde Staten en Noord-Vietnam.

3p **25** Ondersteun deze conclusie door:

- met de bron aan te geven waarom Noord-Vietnam in de vredesonderhandelingen in Parijs sterker staat dan de Verenigde Staten en
- uit te leggen wat het verband is met het verschil in politiek systeem tussen deze twee landen.

Een bewering:

De kerstbombardementen van 1972 hadden voor de Verenigde Staten, behalve een militair, ook een politiek doel.

2p **26** Leg uit welk politiek doel de Amerikaanse regering met de bombardementen wilde bereiken bij:

- de regering van Noord-Vietnam en
- de regering van Zuid-Vietnam.

Gebruik bron 13.

Deze foto wordt door de regering van Noord-Vietnam geschikt gevonden voor propaganda.

2p **27** Leg met de foto uit welke politieke boodschap de regering van Noord-Vietnam met de foto kan uitdragen.

Gebruik bron 13.

Amerikaanse tegenstanders van het bezoek van Jane Fonda aan Hanoi kunnen aan de foto een argument ontleen voor hun standpunt.

2p **28** Leg dit uit.

Gebruik bron 14.

Een bewering:

Volgens dit rapport is het Noord-Vietnamese offensief te zien als een bewijs voor het succes van de driehoeksdiplomatie.

2p **29** Ondersteun deze bewering met de bron.

President Nixons diplomatieke initiatieven, gericht op het beëindigen van de Vietnamoorlog, werden door de regering van Taiwan gezien als een bedreiging van de eigen internationale positie.

2p **30** Leg uit dat de regering van Taiwan dit juist inschatte.